

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника **Ликовна култура 6, уџбеник за шести разред основне школе на русинском језику**, ауторке др Сање Филиповић, издавача „Klett“ д.о.о., Београд.

Констатује се да је горе наведени уџбеник **Ликовна култура 6, уџбеник за шести разред основне школе**, превод Уџбеника исте ауторке, издатог на српском језику и писму, издавача „Klett“ д.о.о., Београд, којег је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд, одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-00086/2019-07.

Уџбеник обухвата 6 (шест) тематских целина: *Боја, Боја и светлина, Текстура, Уобразиља, Комуникација, Простор*.

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Уџбеник поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4.

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које се могу лако исправити и које не нарушавају разумљивост градива:

- прва страна корица – текст на корицама није уједначен са текстом издања на српским језику (разред је написан словима а не редним бројем);
- на унутрашњој страни корица – недостаје превод упутства за активацију е-издања на русинском језику;
- страна 2:
 - недостаје: CIP, подаци у вези штампе, тиража, решење о одобрењу уџбеника, ISBN;
 - исправити словне грешке: порядни у рядови; Браца Рибар у Браца Рибар; Донеј Борини у Долнеј Борини; убацити реч **Тираж**;
- страна 9 – у плавом оквиру исправити речи: сликох у малюнокх; слику у малюнок; охабела у охабел;
- страна 11 – у првом пасусу исправити речи: слики у малюнку; слики у малюнку;
- страна 18 – исправити речи у трећем пасусу: на слики у на малюнку; у тексту са плавом позадином исправити речи: тоти слики у тоти малюнки; тих сликох у тих малюнокх;
- страна 19 – исправити речи у пасусу са плавом позадином: тоти слики у тоти малюнки; о сликох у о малюнокх;

- страна 23 – у уоквиреном тексту на врху стране: у другом реду текста, реч: настала исправити у речи: ше розвива; у четвртом реду исправити реч: мишаніна у мишаніну; у петом реду текста додати речи: у 6. вику (текст треба да гласи: Свойо розквитнуце дожила у 6. вику у чаше цара Юстияна,); у шестом реду исправити реч: Цариграду у Царгороду; у потпису испод слике у дну стране додати реч: Трир (реченица гласи: Аула Палатина (Константинова базилика), Трир, 4. вик);
- страна 24: у првом пасусу реч: Цариграду исправити у Царгороду;
- страна 25: у пасусу на дну стране исправити речи: Царичин град у Царицов город; купатилами, купелями у купальнями, лічиліщами; Царичин град у Царицов город; у потпису испод слике исправити речи: Царичиногo граду у Царицовогo городу;
- страна 27: у тексту са плавом подлогом исправити реч слики у роботи;
- страна 29:
 - у наслову ШВЕТЛОСЦ И ЦИНЬ исправити реч: ШВЕТЛОСЦ у ШВЕТЛО;
 - у првом пасусу: Же бизме могли видзиц форми хтори нас окружую, потребна нам шветлосц. Кед шветлосц спадне на предмет, една його часц ошвицена. Часц предмету хтора не ошвицена находзи ше у циню. Тот цинь ше вола власни цинь. Предмет зоз свою форму може заклоніц шветлосц и теди руца цинь на подлогу на хторей стої. Тот цинь ше вола руцени цинь.

заменити делове текста са текстом:

Же бизме могли видзиц форми хтори нас окружую, потребне нам шветло. Кед шветло спадне на предмет, една його часц ошвицена. Часц предмету хтора не ошвицена находзи ше у циню. Тот цинь ше вола **власни цинь**. Предмет зоз свою форму може заклоніц шветло и теди руца цинь на подлогу на хторей стої. Тот цинь ше вола **руцени цинь**.

- у уоквиреном тексту:

Жридло шветлосци може буц природне и штучне. Природну шветлосц дава Слунко, Мешац и огонь, а штучну грушочки хтори робя з помоцу електричней енергії. Швицацосц означае количество шветлосци у фарби. И часц предмету хтора ошвицена зоз слунковима заряма ше вола швицацосц.

заменити делове текста:

Жридло шветла може буц природне и штучне. Природне шветло дава Слунко, Мешац и огонь, а штучне грушочки хтори робя з помоцу

електричној енергији. Шветлосц фарби означаје количество шветла у фарби. За часц предмету хтора ошвицена зоз слунковима заряма гвариме же вона шветла.;

- у оквиру текст: • **шветлосц и цинь** заменити са текстом: • **шветло и цинь**
- страна 31: у тексту са плавом подлогом исправити реч: слику у малюнок;
- ❖ страна 35: у тексту задатка се од ученика захтева да прочитају из читанке за шести разред песму **Стевана Раичковића Хвала сунцу, земљи, трави**. Да би ученици могли да испуне задатак, потребно је проверити да ли је та песма заступљена у њиховој читанци, а ако није, навести извор где ту песму могу пронаћи или пронаћи адекватну песму на русинском језику из читанке за шести разред;
- страна 36: у првом пасусу затамњено **и** између речи: **глібока, висока и равна преса** написати без замањења: **глібока, висока и равна преса**; у уоквиреном тексту са десне стране реч: Слики променити у Рисунки; затамнити реч: друкованя; испред речи: **матрица** додати речи: основу хтору воламе; испред речи: техніка древорез додати реч: графична;
- страна 37: у пасусу са плавом подлогом на дну стране, реч: слики заменити са речју: малюнки;
- страна 38: заменити места сликама у доњем реду и поставити их као у српском уџбенику (погледати српски уџбеник на страни 38.);
- страна 39. реч: надвладикох заменити са речју: владикох;
- страна 41: у потпису слике на врху стране избацити реч у загради: (нарвалови);
- страна 43: реч **ошвиценосц** заменити речју **шветлосц предмета**; речи у швицаосци (трећи ред од горе) заменити речима по шветлосци;
- страна 47: у тексту са плавом подлогом исправити коректорску грешку: текстуриох у текстурох;
- страна 49: убацити слике које недостају (погледати 49. страну српског уџбеника);
- страна 51: у тексту на врху стране: • **хаснованьом длата** (скулпторског алату) заменити заграду (са средњом цртицом –;
- страна 57: исправити речи: маузолей у мавзолей; маузолеї у мавзолеї;
- страна 58: у првом пасусу, трећи ред, после речи: Орнамент додати реч то; у шестом реду реч: слики заменити са речју: малюнки;

- страна 59: реченицу: пастуозне маљоване – наношене фарбох на сликох на густо заменити са реченицом: пастуозне маљоване – наношене фарби на густо на малюнок ;
- страна 64: у потпису слике: Хижа Наутилус, Мексико Сити, Гавиер Сеносиян, 2006-2007. реч: Мексико Сити написати без ускошења: Хижа Наутилус, Мексико Сити, Гавиер Сеносиян, 2006-2007.
- ❖ страна 70: у тексту задатка се од ученика захтева да прочитају из читанке одломак из романа **Бранка Чопића Орлови рано лете**. Да би ученици који похађају наставу на русинском језику могли да испуне задатак, потребно је проверити да ли је одломак из тог романа заступљен у њиховој читанци, а ако није, навести други извор где га могу пронаћи или наћи адекватан текст из русинске читанке за шести разред;
- страна 71: искосити речи у тексту са плавом подлогом на дну стране: История Кеґона (История Кеґона);
- страна 75: у тексту са плавом подлогом исправити речи: слики у малюнки, речи: на хторей у на хторим; речи: о тих сликох у о тих малюнках;
- страна 76: искосити речи: Портрет Рудолфа II у другом пасусу од горе;
- ❖ страна 77: у тексту задатка се од ученика захтева да прочитају песму **Десанке Максимовић О пореклу**. Да би ученици који похађају наставу на русинском језику могли да испуне задатак, потребно је проверити да ли је песма преведена на русински језик;
- страна 78: у првом пасусу исправити реч: слики у малюнки; у другом пасусу исправити реч скулптура у скулпторство; у тексту са плавом подлогом после речи: (радио, ТВ, интернет). уместо тачке ставити знак питања: (радио, ТВ, интернет)?
- страна 80: у оквиру са стране заменити реч: слика са речју: малюнок;
- страна 82: у тексту исправити реч: патриаршия у: патриархия; у речима: Дюрдџово Ступи написати Ступи малим почетним словом: Дюрдџово ступи;
- страна 83: у првом пасусу исправити реч: Левишқа у Левишсқа; потпис испод слике на дну стране: Народзене Богородици, Краљова црква у Студеници, 1314. исправити у: Рождество Богородици, Краљова црква у Студеници, 1314.;
- страна 85: у потпису испод слике: Купане Христа зоз Народзена Христового, Вельки швета, Сопотјани заменити реч: Народзена у Рождества (Купане Христа зоз Рождества Христового, Вельки швета,

Сопотјани);

- страна 90: у другом пасусу речи: **у архитектури** заменити речима: **у будованю**;
- страна 100:
 - на крају реченице: **акт – приказ голей людскей фиґури** додати речи: **у подобовой уметносци** (цела реченица гласи: **акт – приказ голей людскей фиґури у подобовой уметносци**); у реченици: **византийска уметносц – уметносц од 4. вику по пад Цариграду 1453. року. Була розширена на Апенинским и Балканским полуострове, териториї нешкайшей Русиї, Блізким Востоку и Малей Азиї** исправити реч: **Цариграду у Царгороду** и цео текст пребацити изнад текста: **визуалне** – тото цо ше обачуе з осетом виду;
- страна 101: под одредницом: **катедрала** исправити реч: **надвладики у владики**;
- страна 102: одредницу **комютерска графика** пребацити иза одреднице **комуникация**; исправити реч: **маузолей** у **мавзолей**; под одредницом **олтар** заменити речи: **чесни стол** у реч: **пристол**;
- страна 103: одредницу **розета** пребацити испред одреднице **ролька**; код одреднице **текстильне** исправити реч: **додик у дотику**;
- страна 104: одредницу **текстура у скулптури** пребацити пре одреднице **текстури у природи**; под одредницом **улога уметносци у каждодньовим живоце** реч: **дїлованя** заменити са речју: **дїйствованя**; речи: **Царичин град** заменити речима: **Царицов город**;
- страна 105: реченицу: **Спомин-збирка Павла Бељанского** заменити са: **Памятна збирка Павла Бељанского**; убацити веб-адресу иза текста: **Музей сучасней уметносци Београд** (на месту где је ?) (погледати српску књигу стр. 105); текст: **Музей войводянских Словакох** исправити у: **Музей войводянских Словацкох**;
- страна 107: у последњем реду ставити размак између речи бок и броја 56 (**бок 56**);
- страна 110: недостаје колофон;
- задња страна корица – недостаје текст и превод.

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси томе да градиво буде разумљиво ученицима којима је намењено.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4. Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.